

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Боряна Ламбрева

НМА „Проф. Панчо Владигеров“

за

дисертационния труд на

Таня Георгиева Радева - Лазарова

на тема:

„Детското певческо изпълнителско изкуство в оперния репертоар.“

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

научен ръководител:

проф. Филип Павлов, д.н.

Таня Радева-Лазарова е докторант в докторска програма „Теория и практика на изпълнителското изкуство“ към катедра „Музика“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград. Възпитаник на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ с бакалавърска степен по „оперно пеене“, тя продължава своето музикално образование там с три дипломи за магистър – по специалностите „педагогика на обучението по музика“, „хорово дирижирани“ и „оперно пеене“. В годините надгражда своите умения в областта на изпълнителското изкуство и чрез участието си в майсторски класове на изявени оперни певци със световна слава. Наред с усъвършенстването си като певица, започва активна дейност като диригент на хорове – четири години е диригент на Детския хор към БНР, а от 2010 г. създава, ръководи и дирижира детския хор за спектаклите на Софийска опера и балет. В изпълнителската си практика се изявява като солист в оперни постановки, изнася голямо количество камерни концерти с разнообразен и широк репертоар, важна част от който са премиерните изпълнения на песни от съвременни български композитори. В добавка към тази активна и широкоспектърна дейност ще изкажа и личното си мнение за докторантката – тя е от тези музиканти, които съумяват да съберат и отразят в своята дейност талант, разнотранни интереси, високо ниво на обща и специализирана култура, добри организаторски

способности и изключителна енергия. Профилът ѝ не би бил пълен, ако не бъдат споменати и наградите ѝ, национални и международни, отразяващи високото ниво на нейната дейност.

Очевидно интересът на Таня Лазарова към работата с детски хорове е отколешен и в годините на своето развитие тя, случайно или не, стъпка по стъпка се приближава към темата на настоящия дисертационен труд. Той е пряко свързан с практическата дейност на докторантката като диригент на различни хорови формации и обобщава нейния професионален опит до този момент. Дисертацията „**Детското певческо изпълнителско изкуство в оперния репертоар**“ е с общ обем 149 стр., организирани в увод, три глави, заключение, списък с цитираната литература и приложение. Библиографията включва 130 заглавия на български, руски, английски и италиански език, а анализът на избраните произведения е подкрепен от 34 нотни примера.

Основното и най-силно впечатление, което настоящата разработка оставя, е дълбокият и искрен интерес на авторката към темата, нейното желание и силна мотивация да я разработи и проучи докрай, разглеждайки поставената проблематика от почти всички възможни ъгли и перспективи. В теоретичното пространство у нас досега не е правен опит темата за спецификата на работа с детските хорове в оперните спектакли да бъде осветлена и този факт ясно дефинира значимостта и навремеността на дисертационния труд. Още в увода авторката формулира **основната цел** на дисертацията, а именно: *„да бъдат описани и систематизирани проблеми, задачи и изисквания, свързани с обучението на детски хорови формации, участващи в оперни спектакли“* – стр. 5 от дисертацията.

Преди всичко искам да отбележа доброто структуриране на труда, благодарение на което тематичната разработка притежава стройно и последователно изложение, разкриващо постепенно и в пълнота проблематиката на специализираното обследване – от градивните елементи на правилната певческа постановка, през спецификата и характерните особености на работа с формации от този тип, към същинското изследване – специфика и трудности при изпълнение на детските хорове в три опери на Джакомо Пучини.

В Първа глава са изложени аспекти на детското певческо и музикално развитие като дишане и поставяне на гласа, развиване на музикален слух, метроритмично чувство и музикална памет, дикция, артикулация и т.н.

Във Втора глава авторката разглежда проблематиката, свързана с подготовката и изучаването на произведенията, с обучението и работа с децата по време на мутацията на гласа, както и с психологичния подход към тях в репетиционния период и по време на сценичната изява. Много важен елемент от тази част на разработката е осветляването на

процеса на взаимодействие на детската хорова формация с диригенти и режисьори, както и с нейните сценични партньори.

Център на труда се явява последната, трета глава, в която авторката анализира задълбочено и обстойно аспектите, свързани с определени специфики и особености при изпълненията на детските хорови моменти в оперите на Джакомо Пучини „Бохеми“, „Тоска“ и „Турандот“. Тук намираме ясно поставени проблеми, както и конкретни педагогически решения, подпомагащи тяхното разрешаване. Именно тази детайлно разработена информация в последната глава в най-голяма степен доказва високата практически-приложна стойност на дисертационния труд и по мое мнение, той може и трябва да бъде използван в изпълнителската и педагогическа практика от хормайстори, диригенти, аккомпанятори и преподаватели в областта на детското хорово изпълнителство.

Приемам за достоверни изведените в края на труда приноси на дисертационния труд,

Авторефератът отговаря на дисертацията и коректно предава сбит и точен вариант на научния текст на докторската разработка.

В подкрепа на всичко казано дотук, давам следното мнение – според ЗРАСРБ кандидатката отговаря на националните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Дисертационният труд **„Детското певческо изпълнителско изкуство в оперния репертоар“** притежава безспорни научно-приложни приноси и качества и свидетелства, че докторантката притежава задълбочени познания по темата и висок научен стил. А с публикуваните три научни статии по изследваната тематика, Таня Лазарова ни убеждава, че е изпълнила всички необходими изисквания за успешна защита на докторската си дисертация.

В заключение – въз основа на представените материали, както и на личната ми оценка за кандидата, **предлагам убедено на уважаемото жури в настоящия конкурс да присъди на Таня Георгиева Радева - Лазарова образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 8.3. – Музикално и танцово изкуство.**

София, 07. 04. 2023 г.

проф. д-р Боряна Асенова Ламбрева

/...../

STATEMENT

from

Prof. Dr. Boryana Lambreva

NAM "Prof. Pancho Vladigerov

about

the dissertation of the

Tanya Georgieva Radeva – Lazarova

On the topic:

"Children's singing performing art in the opera repertoire."

for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in

Professional field 8.3. Music and Dance

Scientific leader:

Prof. Philip Pavlov, DSc

Tanya Radeva-Lazarova is a PhD student in the Theory and Practice of Performing Art PhD at the Music Department of SWU "Neofit Rilski" - Sofia. Blagoevgrad. Alumnus of the National Academy of Music "Prof. Pancho Vladigerov" with a Bachelor's degree in "Opera Singing", she continues her musical education there with three Master's degrees – in the specialties "Pedagogy of Music Education", "Choral Orchestrated" and "Opera Singing". Over the years, she has also built on her skills in the field of performing art through his participation in master classes of prominent opera singers with world fame. Along with her improvement as a singer, she began active work as a choir conductor – for four years she was a conductor of the Children's Choir at the Bulgarian National Radio, and since 2010 she has been creating, directing

and conducting the children's choir for the performances of the Sofia Opera and Ballet. In her performing practice he has performed as a soloist in opera productions, she has given a large number of chamber concerts with a diverse and wide repertoire, an important part of which are the premiere performances of songs by contemporary Bulgarian composers. In addition to this active and broad-spectrum activity, I will express my personal opinion about the PhD student – she is one of those musicians who manage to gather and reflect in their activities talent, diverse interests, a high level of general and specialized culture, good organizers abilities and exceptional energy. Her profile would not be complete if its awards, national and international, reflecting the high level of its activities were not mentioned.

Obviously, Tanya Lazarova's interest in working with children's choirs is long-standing and in the years of its development she, accidentally or not, step by step approaches the topic of this dissertation. It is directly related to the practical activity of the PhD student as a conductor of various choral formations and summarizes her professional experience so far. The dissertation "*Children's Singing Performance Art in the Opera Repertoire*" has a total volume of 149 pages, organized in an introduction, three chapters, conclusion, list of cited literature and appendix. The bibliography includes 130 titles in Bulgarian, Russian, English and Italian, and the analysis of the selected works is supported by 34 notation examples.

The main and strongest impression that this paper leaves is the deep and sincere interest of the author in the topic, her desire and strong motivation to develop and study it to the end, looking at the problems from almost all possible angles and perspectives. In the theoretical space in our country so far no attempt has been made to clarify the topic of the specifics of working with children's choirs in opera performances and this fact clearly defines the significance and timeliness of the dissertation. In the introduction the author formulates the main objective of the dissertation, namely: "to describe and systematize problems,

tasks and requirements related to the training of children's choral formations participating in opera performances" – p. 5 of the dissertation.

First of all, I would like to note the good structuring of the work, thanks to which the thematic development has a coherent and consistent exposition, revealing gradually and in full the problems of the specialized investigation – from the building blocks of the correct singing production, through the specifics and characteristic features of working with formations of this type, to the actual study – specifics and difficulties in performing children's choirs in three operas by Giacomo Puccini.

Chapter One sets out aspects of children's singing and musical development such as breathing and placing the voice, developing musical hearing, metrorhythmic sense and musical memory, diction, articulation, etc.

In Chapter Two, the author examines the issues related to the preparation and study of the works, to the training and work with children during the mutation of the voice, as well as to the psychological approach to them in the rehearsal period and during the stage performance. A very important element of this part of the development is the illumination of the process of interaction of the children's choral formation with conductors and directors, as well as with its stage partners.

The Center of Labor is the last, third chapter in which the author analyzes in depth and in detail the aspects related to certain specifics and peculiarities of the performances of children's choral moments in Giacomo Puccini's operas "La Bohème", "Tosca" and "Turandot". Here we find clearly posed problems, as well as specific pedagogical solutions supporting their resolution. It is this detailed information in the last chapter that best proves the high practical and applied value of the dissertation and in my opinion, it can and should be used in performer and pedagogical practice by choirmasters, conductors, accompanists and teachers in the field of children's choral performance.

I accept as reliable the contributions of the dissertation at the end of the work,

The autoreferate responds to the dissertation and correctly transmits a concise and accurate version of the scientific text of the doctoral paper.

In support of all that has been said so far, I give the following opinion – according to the ZRASRB, the candidate meets the national requirements for acquiring the educational and scientific degree "Doctor". The dissertation "*Children's Singing Arts in the Opera Repertoire*" has indisputable scientific and applied contributions and qualities and testifies that the PhD student has in-depth knowledge on the subject and a high scientific style. And with the published three scientific articles on the studied topic, Tanya Lazarova convinces us that she has fulfilled all the necessary requirements for successful defense of her doctoral dissertation.

In conclusion – on the basis of the materials presented, as well as my personal assessment of the candidate, **I strongly suggest to the esteemed jury in this competition to award Tanya Georgieva Radeva - Lazarova the educational and scientific degree "Doctor" in professional field 8.3. – Music and dance art.**

Sofia, 07. 04. 2023

Lambreva

prof. Dr. Boryana Asenova